

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอธิบาย (explanatory research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดังกล่าวของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยทั่วไป และสถานีอนามัยขนาดใหญ่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยทั่วไปและสถานีอนามัยขนาดใหญ่จังหวัดนครราชสีมา โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน จำนวนทั้งสิ้น 367 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา, 2548)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรดังกล่าว ผู้วิจัยได้คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 367 คน ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 191 คน สุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักความน่าจะเป็นแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) โดยวิธีการแบ่งเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยออกเป็นกลุ่มๆ ตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ทุกอำเภอในจังหวัดนครราชสีมาได้ทั้งหมด จำนวน 13 อำเภอ คำนวณตามสัดส่วนเท่ากัน และเลือกตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลากตัวอย่างแบบไม่คืนที่ (เพชรน้อย, ศิริพร, และทัศนีย์, 2539) ทุกอำเภอ และทุกสถานีอนามัยให้ได้ตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายสถานีนอนามัยจังหวัดนครราชสีมา (N=191)

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
1	เมือง	40	21
2	สุโขทัย	10	5
3	ดาดใหญ่	38	20
4	บ้านจารย์	27	14
5	ระแงะ	42	22
6	จะแนะ	19	10
7	จารย์ไอร่อง	19	10
8	สุโขทัย	24	13
9	แว้ง	33	17
10	สุโขทัย	30	16
11	ร้อยเอ็ด	43	22
12	ศรีสะเกษ	20	10
13	ขี้เหล็ก	22	11
	รวม	367	191

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกองค์กรของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย

2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบคำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่สถานีนามัย แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย สถานที่ปฏิบัติงาน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบ และแบบให้เติมคำ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ ประกอบด้วย หน้าที่ความรับผิดชอบ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระยะเวลาทำงานในพื้นที่ ภูมิภานา การตั้งใจย้ายที่ทำงานในอนาคต ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบ และแบบให้เติมคำ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจและปัจจัยการทำงาน ประกอบด้วย โอกาสก้าวหน้าในงาน สัมพันธภาพการทำงาน สภาพการทำงาน ค่าตอบแทน ความต้องการพัฒนาแหล่งทุนสนับสนุนการพัฒนา ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบ และแบบให้เติมคำ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 7 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4 คะแนน = สม่าเสมอ หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติมากที่สุด

3 คะแนน = บ่อยครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติมาก

2 คะแนน = บางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติปานกลาง

1 คะแนน = น้อยครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติน้อย

0 คะแนน = ไม่เคยปฏิบัติเลย หมายถึง พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติเลย

โดยมีจำนวนข้อคำถามเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ทั้ง 7 ด้าน

ดังนี้

ด้านที่ 1 พฤติกรรมการช่วยเหลือ จำนวน 7 ข้อ

ด้านที่ 2 การมีน้ำใจป็นนักกีฬา จำนวน 7 ข้อ

ด้านที่ 3 ความจงรักภักดีต่อองค์กร จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร จำนวน 5 ข้อ

ด้านที่ 5 ความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 6 ข้อ

ด้านที่ 6 การทำความดีให้สังคมในองค์กร จำนวน 7 ข้อ

ด้านที่ 7 การพัฒนาตนเอง จำนวน 6 ข้อ

การพิจารณาระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยแบ่งช่วงระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในแต่ละระดับด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (วิเชียร, 2538)

$$\text{อันตรายกัณฑ์} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} = \frac{4 - 0}{5} = 0.8$$

จากการพิจารณาดังกล่าวจึงกำหนดให้แบ่งคะแนนระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 3.21 – 4.00 หมายถึง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับมากที่สุด

คะแนนตั้งแต่ 2.41 – 3.20 หมายถึง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับมาก

คะแนนตั้งแต่ 1.61 – 2.40 หมายถึง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับปานกลาง

คะแนนตั้งแต่ 0.81 – 1.60 หมายถึง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับน้อย

คะแนนตั้งแต่ 0.00 – 0.80 หมายถึง พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. หาความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระบบสุขภาพ จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของข้อความ และภาษาที่ใช้ ในเครื่องมือส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ 7 ด้าน นำมาคำนวณหาดัชนีความตรงของเนื้อเรื่อง (Content Validity Index : CVI) (Waltz & Bausell, 1981) ได้ค่า CVI เท่ากับ 0.95 และนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ และหาความเที่ยงของเครื่องมือ

2. หาความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จำนวน 30 คน

เพื่อทดสอบความคงที่ และคงเส้นคงวาของแบบสอบถาม จากนั้นนำผลมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงด้วยวิธีครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha coefficient) (Burns & Grove, 1987) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงในภาพรวม เท่ากับ 0.91 เมื่อพิจารณารายด้านได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงดังนี้

ด้านพฤติกรรมการช่วยเหลือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.83
ด้านการมีน้ำใจเป็นนักศึกษา	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.77
ด้านความจงรักภักดีต่อองค์การ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.71
ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.70
ด้านความคิดสร้างสรรค์	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.89
ด้านการทำความดีให้สังคมในองค์การ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.82
ด้านการพัฒนาตนเอง	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
ขั้นเตรียมการ

1. เสนอหนังสือถึงคณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ เพื่อขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 13 อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

2. ผู้วิจัยจัดทำแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อประสานงาน ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อกับนักวิชาการประจำสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ แห่งละ 1 คนเป็นผู้ช่วยวิจัย จำนวน 13 อำเภอ รวม 13 คน พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและรายละเอียดแบบสอบถามแก่ผู้ช่วยวิจัย ทั้ง 13 อำเภอ ได้แก่ เมือง สุโขทัย โกลก ดากไบบาเจาะ ระแงะ จะแนะ เจาะไอร้อง สุโขทัยปาดัง แวง สุจริติน รือเสาะ ศรีสาคร และยี่งอ

ขั้นดำเนินการ

ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 วิธี คือ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองใน 4 อำเภอ ได้แก่ เมือง ระแงะ ดากไบบา และยี่งอ โดยผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับสาธารณสุขอำเภอ และบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยขอความกรุณาให้ตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และตอบให้ครบถ้วน พร้อมกับชี้แจงว่า

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น และผู้ให้ข้อมูล มีสิทธิถอนตัวจากการตอบแบบสอบถามโดยไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด ผู้วิจัยใช้เวลาผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม เป็นเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นให้ผู้ช่วยวิจัยในแต่ละอำเภอรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยจะไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองเมื่อครบเวลาที่กำหนด

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ช่วยวิจัยใน 9 อำเภอ ได้แก่ สุโขทัย โกลก บาเจาะ จะแนะ จะเริง อีโริง สุโขทัย แวง สุโขทัย รือเสาะ และศรีสาคร โดยส่งแบบสอบถามผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาสไปถึงผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นนักวิชาการประจำสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ทั้ง 9 อำเภอ เพื่อแจกแบบสอบถาม โดยให้เวลาตอบแบบสอบถาม เป็นเวลา 1 สัปดาห์ และหลังจากนั้นผู้ช่วยวิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และส่งคืนผู้วิจัยโดยผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส สำหรับอำเภอที่ไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดตามขอความร่วมมืออีกครั้งและให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยครั้งที่ 2 เป็นเวลาอีก 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดจนครบตามจำนวนตามที่ต้องการได้แบบสอบถามคืนครบจำนวน 191 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลและให้รหัสของแบบสอบถามแล้วจึงตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลอีกครั้ง และนำมาประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลประสิทธิภาพการทำงานในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การทั้งรายด้านและโดยรวมโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ใช้สถิติเชิงอ้างอิงวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยโดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. โครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาและได้รับอนุญาตจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม งานวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลต่างๆแก่กลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการแนะนำตัวเอง และบอกวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูล มีความสมัครใจและมีอิสระในการให้ข้อมูล และในระหว่างการตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิถอนตัวจากการตอบแบบสอบถามโดยไม่มีผลกระทบใดๆ
4. ผู้วิจัยรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล โดยในแบบสอบถามจะระบุเฉพาะรหัสแบบสอบถามเท่านั้น และปกปิดรหัสไว้มิให้มีการทราบ โดยตรงว่าข้อมูลนั้นเป็นของใคร
5. เมื่อรวบรวมแบบสอบถามจนครบ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ และรายงานผลการวิจัย โดยรายงานในภาพรวมไม่ระบุตัวบุคคลหรือหน่วยงานของเจ้าของข้อมูล